

**“МОНГОЛ УЛСЫН ЭДИЙН ЗАСАГ, НИЙГМИЙГ 2019 ОНД ХӨГЖҮҮЛЭХ
ҮНДСЭН ЧИГЛЭЛ”-ИЙН ХЭРЭГЖИЛТИЙН ТАЙЛАН**

(2019 оны жилийн эцсийн дүнгээр тайлагнав)

Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар

2020-01-13

Улаанбаатар хот

№	Урт болон дунд хугацааны хөтөлбөр, бодлогын баримт бичиг	Зорилт, арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт	Зорилтот түвшин, үр дүн	Зарцуулсан хөрөнгө, эх үүсвэр (тэрбум төгрөг)	Хүрсэн түвшин, хэрэгжилт, хэрэгжилтийн хувь
1	2	3	4	5	6	7
ХОЁР. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТИЙГ ДЭМЖИХ САЛБАРУУДЫН БОДЛОГО						
Зорилт 4. Хөнгөн, хүнсний салбар, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийг бодлогоор дэмжиж, хүнсний эрүүл ахуйн чанарыг сайжруулна.						
4.9	МУТХУБ-2030-ын 2.1.3, Зорилт 1, 4, ЗГҮАХ-ийн 2.58 дахь заалт	Төрөөс дотоодын худалдан авалт, бүтээгдэхүүний нэр төрөл, тоо хэмжээг нэмэгдүүлэх	Дотоодын худалдан авалтын өсөлтийн хувь	10.0	-	<p>ТӨБЗГ – ХААХ, МТА</p> <p>Үндэсний үйлдвэрлэлийг дэмжих ажлын хүрээнд ХХААХҮЯ-тай хамтран “Монголд үйлдвэрлэв” 2017, 2018 оны дотоодын үйлдвэрийн бараа, бүтээгдэхүүний каталогийг төрийн худалдан авах ажиллагааны цахим систем www.tender.gov.mn -ийн “Цахим дэлгүүр” хэсэгт байршуулж, худалдан авах ажиллагаанд оролцогч захиалагч, нийлүүлэгчдэд сурталчлан танилцуулав.</p> <p>2019 онд ТӨБЗГ-т зохион байгуулах улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааны жагсаалтад дотоодод үйлдвэрлэсэн, чанар, стандартын шаардлага хангасан бараа, бүтээгдэхүүн худалдан авах төсөл, арга хэмжээ тусгагдаагүй бөгөөд эрх шилжиж ирээгүй.</p> <p>Дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, дэмжих зорилгоор үндэсний үйлдвэрлэгчдийн үйлдвэрлэсэн,</p>

					<p>чанар, стандартын шаардлага хангасан бараа, бүтээгдэхүүнийг барилга угсралтын ажилд ашиглахаар бол бараа материал болон ажиллах хүчний хувьд дотоодын давуу эрх тооцохоор тендерийн баримт бичигт тусгасан. 2019 оны жилийн эцсийн дүнгээр ТӨБЗГ-т 168 төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулж, 152 төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж гэрээ байгуулсан. Эдгээрээс 20 төсөл, арга хэмжээний тендерт оролцогч 39 аж ахуйн нэгжээс дотоодод үйлдвэрлэсэн, чанар, стандартын шаардлага хангасан 9.4 тэрбум төгрөгийн бараа, материал, бүтээгдэхүүнийг ажил гүйцэтгэхдээ ашиглахаар санал ирүүлсэнд дотоодын давуу эрхийн зөрүүг тооцож, тендерийн үнэлгээ хийсэн.</p> <p>Засгийн газрын 2018 оны 388 дугаар тогтоолд тусгагдсан “Зарим ерөнхий нэршлийн эмийг ерөнхий гэрээгээр худалдан авах” төсөл, арга хэмжээний тендер шалгаруулалтыг зохион байгуулах хүрээнд 31 нэр төрлийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл нийлүүлэх 15 аж ахуйн нэгжтэй 47 ерөнхий гэрээ байгуулсан бөгөөд 10 (31.3%) нэр төрлийн эмийн бүтээгдэхүүнийг дотоодын үйлдвэрлэгчээс худалдан авч, эм, эмнэлгийн хэрэгслийн ханган нийлүүлэлтийг хийж, үндэсний үйлдвэрлэгчдийг дэмжсэн байна.</p> <p><u>Өөрийн үнэлгээ:</u> “Үр дүнтэй” – 100%</p> <p><u>Тэмдэглэл:</u> Зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилт нь шалгуур үзүүлэлт, зорилтот түвшинд бүрэн хүрсэн гэж үзэх боломжтой, тодорхой үр дүн гарсан. Үзүүлэлт 2018 оны мөн үеэс ахисан дүнтэй байна. Тухайлбал, 2018 онд тендерт оролцогч 31 аж ахуйн нэгжид дотоодын давуу эрх олгож байсан бол 2019 онд дотоодын давуу эрхийн зөрүү тооцуулсан аж ахуйн нэгжийн тоо 8-аар нэмэгдсэн ахиц өөрчлөлт гарсан байна.</p>
--	--	--	--	--	--

ТАВ. ЗАСАГЛАЛ, ЭРХ ЗҮЙН ШИНЭЧЛЭЛ, ГАДААД БОДЛОГО, БАТЛАН ХАМГААЛАХ САЛБАРЫН БОДЛОГО

Зорилт 18. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хууль эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгож, стандарт хэмжил зүйн байгууллагын олон улсын итгэмжлэлийн үйл ажиллагааг сайжруулна.

18.4	ЗГҮАХ-ийн 5.2.1 дэх заалт	Төрийн өмчийн талаарх бодлого боловсруулан хэрэгжүүлэх, удирдлага менежментийг сайжруулах, төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдэд сайн засаглалыг хөгжүүлэх замаар өмчийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх, худалдан авах үйл ажиллагааг ил тод болгох, өрсөлдөх тэгш боломжоор хангах эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох	Шинэчлэн найруулах хууль	1	-	<p>ТӨБЗГ – БТУХ, ХААХ, МТА</p> <p><u>1. Төрийн өмчийн асуудлаар:</u></p> <p>Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл боловсруулах ажлын хэсгийг ТӨБЗГ-ын даргын 2019 оны 04 дүгээр сарын 11-ний өдрийн А/107 дугаар тушаалаар байгуулан ажиллуулж, ЗГХЭГ-ын холбогдох удирдлагуудтай санал солилцож, чиглэл авсан. Тус ажлын хэсэг Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга болон үзэл баримтлалын төслийг Хууль тогтоомжийн тухай хуульд заасан шаардлага, аргачлалын дагуу боловсруулан холбогдох баримт материалын хамт Ерөнхий сайд болон ЗГХЭГ-ын даргад ТӨБЗГ-ын 2019 оны 05 дугаар сарын 09-ний өдрийн А-1/1252 дугаар албан бичгээр хүргүүлэв.</p> <p>“Төрийн өмчит үйлдвэрийн газар болон төрийн өмчит компанийн захиралтай контракт байгуулах, дүгнэх журам”-ыг боловсронгуй болгох төсөл боловсруулж, ТӨБЗГ-ын 2019 оны 260 дугаар тогтоолоор шинэчлэн батлуулав. Компанийн удирдлагын цалин хөлс, урамшууллын тогтолцоог компанийн эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшин, бизнес төлөвлөгөөний биелэлт, ашигт ажиллагаа, улсын төсөвт төвлөрүүлсэн ногдол ашигт тулгуурлан тооцох аргачлалыг уг журмын хавсралтаар тодорхой болгосныг мөрдүүлэх арга хэмжээ авсан. Шинэчлэгдсэн журмын дагуу 21 ТӨҮГ болон 24 ТӨК-ийн захиралтай 2019 оны контрактыг байгуулсан.</p> <p>ТӨБЗГ нь “Азийн сан” Олон улсын байгууллага, “Компанийн засаглалын хөгжлийн төв” ТББ-тай хамтран ажиллах чиглэлээр “Төрийн өмчит компаниудын</p>
			Нэмэлт, өөрчлөлт оруулах журам	1		

					<p>засаглалыг сайжруулах” гурвалсан гэрээг 2019 оны 04 дүгээр сарын 11-ний өдөр байгуулан хамтын ажиллагааны төлөвлөгөө батлан хэрэгжүүлсэн. Төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл боловсруулан Хууль зүйн яам, Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газарт хүргүүлэх, төрийн өмчит 10 хуулийн этгээдэд (“Шивээ овоо” ХК, “Монголын хөрөнгийн бирж” ТӨХК, “Монголын төмөр Зам” ТӨХК, “Эрдэнэс-Тавантолгой” ХК, “Монголын цахилгаан холбоо” ХК, “Дулааны цахилгаан станц 4” ТӨХК, “МИАТ” ТӨХК, “Улаанбаатар цахилгаан түгээх сүлжээ” ТӨХК, “Төв АЗЗА” ТӨХК, “Дархан АЗЗА” ТӨХК) компанийн засаглалын үнэлгээ хийж, үнэлгээний тайланг компани тус бүр дээр гарган холбогдох зөвлөмжүүдийг өгөх, компанийн засаглалын ахисан түвшний сургалт зохион байгуулах зэрэг ажлыг талууд хамтран хийж гүйцэтгэв. Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газрын болон төрийн өмчит компаниудын 500 гаруй албан хаагчдыг компанийн засаглалын ахисан түвшний сургалтад хамруулж, гэрчилгээ олгох ажлыг хийсэн.</p> <p>Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн үйлдвэрлэл, санхүүгийн үр ашгийг 2018 онд дээшлүүлж, алдагдалгүй ажиллах зарчмыг баримтлан хэмнэлтийн горимыг хэрэгжүүлж ажилласны үр дүнд дор дурдсан ахиц өөрчлөлт гарсан нь 93 хуулийн этгээдийн 2018 оны санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын дүнгээр баталгаажсан. Үүнд: Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой 93 хуулийн этгээд 2018 оны жилийн эцсийн дүнгээр 32 их наяд 489 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө эзэмшиж, 43830 гаруй ажиллагсадтайгаар үйл ажиллагаа явуулж байна. Тэдгээр нь нийт 8 их наяд 479 тэрбум төгрөгийн орлого, 1 их наяд 290 тэрбум төгрөгийн цэвэр ашигтай ажилласан байна. Өнгөрсөн оны мөн үетэй</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>харьцуулахад орлого 24.6 хувиар буюу 1 их наяд 676 тэрбум төгрөгөөр, цэвэр ашгийн хэмжээ 49 хувиар буюу 424.1 тэрбум төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн.</p> <p>Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой 82 хуулийн этгээд 2018 онд (2019 оны эхний улиралд аудитаар баталгаажсан) 1 их наяд 531 тэрбум төгрөгийн татвар, хураамжийн орлого, 42.2 тэрбум төрийн өмчийн ногдол ашиг төвлөрүүлсэн нь өнгөрсөн оны мөн үетэй харьцуулахад татварын орлого 33.6 хувиар буюу 385.3 тэрбум төгрөгөөр, ногдол ашиг 3.34 дахин нэмэгдсэн дүнтэй байна ("Эрдэнэс Монгол" ХХК-ийн төлөөлөл хэрэгжүүлдэг 11 компанийн дүн ороогүй болно).</p> <p>Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой компани, төрийн өмчит үйлдвэрийн газрын 2019 оны эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, зорилтот түвшин, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хүлээгдэж буй гүйцэтгэлээр нийт 6,960.9 тэрбум төгрөгийн борлуулалтын орлоготой, 5,129.0 тэрбум төгрөгийн зардал гарган 1,346.8 тэрбум төгрөгийн ашигтай ажилласан урьдчилсан дүнтэй байна.</p> <p>2019 онд 43 хуулийн этгээдээс төрийн өмчийн ногдол ашгийн 155.4 тэрбум төгрөгийн орлогыг Улсын төсөвт төвлөрүүлсэн. Үүнд: "Ирээдүйн өв сан"-д 2 хуулийн этгээд ("Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ, "Монголросцветмет" ТӨҮГ)-ээс 151.5 тэрбум төгрөгийн, улсын төсөвт 41 хуулийн этгээдээс 4.2 тэрбум төгрөгийн төрийн өмчийн ногдол ашгийн орлого төвлөрүүлэв.</p> <p><u>2. Худалдан авах ажиллагааны талаар:</u></p> <p>Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хууль 2019 оны 3 дугаар сард батлагдсан. Төрийн худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулах эрх зүйн зохицуулалт, хууль эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох хүрээнд дараах 6 журам 2019 онд</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>шинээр батлагдсан:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. “Тендерт оролцогчоос ирүүлсэн гомдлыг хянан шийдвэрлэх журам” (Сангийн сайдын 2019 оны 131 дүгээр тушаалаар); 2. “Тендерт шалгаруулалтын материалын тухайн тендерт оролцогчдод ил болгох журам” (Сангийн сайдын 2019 оны 132 дугаар тушаалаар); 3. “Худалдан авах ажиллагааны улсын байцаагчийн дүрэм” (Засгийн газрын 2019 оны 274 дүгээр тогтоолоор); 4. “Тендерт оролцох эрхээ хязгаарлуулсан этгээдийн бүртгэлийг хөтлөх журам” (Засгийн газрын 2019 оны 274 дүгээр тогтоолоор); 5. “Худалдан авах ажиллагааны цахим системээр тендер шалгаруулалт зохион байгуулах, холбогдох мэдээллийг зарлан мэдээлэх журам” (Сангийн сайдын 2019 оны 255 дугаар тушаалаар); 6. “Худалдан авах ажиллагааны мэргэшсэн ажилтан бэлтгэх, гэрчилгээ олгох журам” (Сангийн сайдын 2019 оны 37 дугаар тушаалаар). <p>Эдгээр хууль тогтоомжийн төслийг боловсруулахаар Сангийн яаманд байгуулагдсан ажлын хэсэгт ТӨБЗГ-ын төлөөлөл ажиллаж, тус байгууллагын байр суурь, саналыг тусгасан болно.</p> <p><u>Өөрийн үнэлгээ:</u> “Үр дүнтэй” – 100%</p> <p><u>Тэмдэглэл:</u> Зорилт, арга хэмжээний хэрэгжилт нь шалгуур үзүүлэлт, зорилтот түвшиндээ бүрэн хүрсэн.</p> <p>1.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл боловсруулж холбогдох дээд шатны байгууллагад хүргүүлсэн. Компанийн засаглалыг сайжруулах чиглэлээр тодорхой ажил зохион байгуулж, үр дүн гарч байгаа,</p>
--	--	--	--	--	--

					<p>төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой компани, төрийн өмчит үйлдвэрийн газрын эдийн засгийн үзүүлэлт хүлээгдэж байгаа гүйцэтгэлээр өнгөрсөн онтой харьцуулахад тогтвортой байх төлөвтэй байна.</p> <p>2.Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хууль батлагдсан, худалдан авах ажиллагааг ил тод болгох, өрсөлдөх тэгш боломжийг бүрдүүлэхэд чиглэсэн хууль эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгосон, энэ хүрээнд 6 журам шинээр батлагдан мөрдөгдөж эхэлсэн.</p>
--	--	--	--	--	---

Үнэлгээний дүнгийн танилцуулга:

Үндсэн чиглэлд тусгагдсан зорилт, арга хэмжээний тоо – **2 (ТӨБЗГ-ын дангаар хэрэгжүүлэх 1, хамтран хэрэгжүүлэх 1 заалт)** байна.
 Үүнээс: “Үр дүнтэй” буюу 100 хувь - 2 зорилт, арга хэмжээ;
 Үндсэн чиглэлийн хэрэгжилтийн дундаж үнэлгээ (хувь) – **100.0 хувь буюу “Үр дүнтэй”**.

ТАНИЛЦСАН:

ТӨРИЙН ӨМЧИЙН БОДЛОГО, ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ГАЗРЫН

ДАРГА

З.МЭНДСАЙХАН

ДЭД ДАРГА

А.ДАГВАДОРЖ

ХЯНАСАН:

ЗАХИРГАА, ХУУЛЬ ЗҮЙН ХЭЛТСИЙН ДАРГА

А.АРИУНБОЛД

ТАЙЛАНГ НЭГТГЭН БОЛОВСРУУЛСАН:

ЗАХИРГАА, ХУУЛЬ ЗҮЙН ХЭЛТСИЙН АХЛАХ
МЭРГЭЖИЛТЭН

Х.ЭНХЧИМЭГ